

пенсію, а на соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію; 2) пенсійні нарахування засудженим в Австралії накопичуються на особистому рахунку засудженого, коштами якого можуть під час відбування покарання особою скористатися правомочні на те особи. В Україні пенсійні кошти отримуються засудженим на загальних підставах у період відбування покарання з відрахування відповідного відсотка на користь держави.

На нашу думку, було б доцільним запозичити деякі аспекти пенсійного законодавства Австралії в Україні, а саме: пенсія засуджених до позбавлення волі повинна акумулюватися на особистому рахунку особи, що відбуває покарання, з метою створення накопичувальної систему нарахувань, кошти яких засуджені зможуть використати після звільнення з місць позбавлення волі.

Список бібліографічних посилань

1. Aged Care Act 1997 : 7 July 1997, No. 112 ; last change 22.06.2017. URL: <http://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00041> (last accessed: 30.10.2017).
2. Australian Age Pension Eligibility Requirements. finder.com.au. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:7t90YxecLnkJ:https://www.finder.com.au/australian-age-pension-eligibility-requirements+&cd=9&hl=ru&ct=clnk&gl=ua> (last accessed: 30.10.2017).
3. Бобровникова М. Актуальные направления реформирования пенсионной системы в Австралии. *Сравнительное трудовое право*. 2012. Вып. 7. URL: https://www.hse.ru/data/2012/11/03/1249175249/Australia_7_2012_T1_B1.doc%2015.07.12.pdf (дата звернення: 30.10.2017).
4. Factsheet IS122 – Imprisonment / Department of Veteran Affairs. URL: <https://www.dva.gov.au/factsheet-is122-imprisonment> (last accessed: 30.10.2017).
5. Кримінально-виконавчий кодекс України : закон України від 11.07.2003 № 1129-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 30.10.2017).

Одержано 31.10.2017

УДК 347.441.4(477)

Марина Геннадіївна ПОЛІЩУК,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ СПАДКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ЕЛЕМЕНТНИЙ СКЛАД

Спадкові правовідносини належать до цивільно-правових відносин, тому їм притаманні всі характеристики цивільних правовідносин. Але, якщо розглядати спадкові правовідносини, як окрему групи

відносин то слід зазначити, що спадковим правовідносинам притаманні особливо лише їм властивості, засоби, та елементи.

Спадкові правовідносини – це вольові правовідносини, які засновані на свободному волевиявленні їх суб'єктів. Тільки лише надавши взаємну згоду відбувається їх виникнення, зміна та припинення.

Розглядаючи спадкові правовідносини, слід відмітити наявність особи, яка хоч і не бере участь у їхньому складі, оскільки правовідносини виникають лише після смерті особи, але воля якої впливає на подальший розвиток правовідносин.

Спадкодавець складаючи заповіт, який містить розпорядження щодо його майна, тим самим зумовлює виникнення правовідносин для певних осіб, так і стосовно позбавлення потенційних спадкоємців права спадкування, тобто спричиняти неможливість виникнення для них цих правовідносин.

Відсутність розпорядження на випадок смерті не можна вважати, що спадкові відносини виникають незалежно або навіть всупереч волі спадкодавця. В цьому випадку воля померлого полягає у бажанні застосування до відносин, в яких він перебував за життя і які переносяться на спадкоємців після його смерті, порядку спадкування, передбаченого нормами інституту спадкування за законом. Саме відсутність заповіту свідчить про застосування іншого порядку спадкування за законом. Спадкування за законом у такому разі виступає як воля спадкодавця, який з тих інших міркувань не висловив її інакше – шляхом складання заповіту.

Спадковим правовідносинам, як і цивільним, також притаманні риси волевиявлення сторін та наявності особистісного елементу, але на відміну від цивільних, у спадкових правовідносинах вони набувають дещо іншого змісту і тому їх слід розглядати як особливі, характерні виключно для спадкового права ознаки.¹

У спадкоємця виникає суб'єктивне право спадкування незалежно від його волі. Від спадкоємця та його волевиявлення залежить реалізація цього потенційного права. Прийняття спадщини — акт вольовий, оскільки він повністю залежить від волі спадкоємця. Оскільки спадкові правовідносини виникають лише зі смертю спадкодавця, наступні етапи їх розвитку — зміна та припинення — залежать вже не від нього безпосередньо, а від його спадкоємців.

Поняття спадкових правовідносин є загальним і позначає сукупність якісно відмінних за своєю природою правовідносин, що виникають у зв'язку із смертю фізичної особи або оголошення її померлою в судовому порядку та регулюються нормами спадкового права.

В теорії цивільного права розрізняють правовідносини із спадкування та інші види спадкових правовідносин, що не є спадкуванням.

До юридичного складу підстав виникнення всіх вказаних видів правовідносин відноситься факт відкриття спадщини, яким є смерть фізичної особи або оголошення її померлою.

Правовідносини із спадкування (при спадкуванні як за законом, так і за заповітом) є відносинами із універсального правонаступництва. Характерною рисою вказаних правовідносин є наявність особливого об'єкта – спадщини.

Характерною рисою спадкових правовідносин є те, що підставою їх виникнення завжди виступає не один юридичний факт, а їх сукупність – юридичний склад. Так, для того, щоб спадкоємець був закликаний до спадкування за законом, необхідним, крім фактів смерті спадкодавця і відсутності заповіту, є також факт спорідненості з померлим, який дає підстави для зарахування даної особи до певної черги спадкоємців за законом (статті 1261–1265 ЦК України), або перебування неповнолітньої або непрацездатної особи на утриманні померлого протягом хоча б п'яти років до його смерті (ч. 2 ст. 1265 ЦК України), або входження потенційного правонаступника до числа осіб, які мають право на обов'язкову частку (ст. 1241 ЦК України). Закликання до спадкування спадкоємців за законом кожної наступної черги можливе, як правило, лише у випадку, коли до факту смерті спадкодавця приєднується факт відсутності спадкоємців першої черги, рівно як і відмови від спадщини або неприйняття її ними (виняток становлять випадки, передбачені ст. 1259 ЦК України), а спадкоємців за правом представлення (ст. 1266 ЦК України) – у разі відсутності в живих того з їхніх родичів, хто був би спадкоємцем.

Спадкові правовідносини – це цивільно-правове відношення, яке виникає на підставі норм підгалузі спадкового права, в силу смерті фізичної особи (спадкодавця) та, як правило, волевиявлення його учасників, яким між останніми встановлюється комплекс прав та обов'язків з приводу переходу до них тих прав та обов'язків, які не припиняються із смертю спадкодавця.

Для розгляду поняття складу спадкових правовідносини треба надати характеристику щодо його елементного складу, а саме надати пояснення елементів спадкових правовідносин. А саме розкрити поняття: суб'єкт, об'єкт та зміст спадкових правовідносин.

Зміст спадкових правовідносини можна розглядати як сукупність прав та обов'язків суб'єктів. Реалізація спадкового права є по суті реалізацією конституційних прав особи, щодо права володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї власності, результатами своєю інтелектуальної, творчої діяльності.

Розглянемо суб'єкт та суб'єктивний склад правовідносин. До суб'єктів спадкових правовідносин відносять заповідача (спадкодавця) та спадкоємця.

Заповідач має право на випадок своєї смерті шляхом вчинення заповіту розпоряджатися своєю власністю-спадщиною до складу якої законом віднесені усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті. Заповіт за Цивільним кодексом України має право оформлювати фізична особа з повною цивільною дієздатністю на момент складання заповіту, а не до чи після вчинення цього діяння. Згідно з ч. 1 ст. 34 ЦК України повну цивільну дієздатність набуває та фізична особа, яка досягла вісімнадцяти років (повноліття). Завповідач має право призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин; заповідач має право на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом, на заповідальний відказ, на покладення на спадкоємця інших обов'язків, а також право на скасування заповіту тощо.

Але розгляд суб'єктів спадкового права без надання характеристики спадкоємця, був би не повний. Так відповідно до ст. 1222 ЦК України спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини. Спадкоємцями за заповітом можуть бути юридичні особи та інші учасники цивільних відносин. Відповідно до ст. 2 ЦК України такими учасниками є також держава, територіальна громада.

У разі прийняття спадщини спадкоємцям слід пам'ятати про те, що вся спадкоємна маса повинна бути прийнята у повному обсязі, якщо інше не встановлено волею спадкодавця у заповіті. Це означає, що не можна прийняти лише права спадкодавця і не приймати обов'язки. Це саме стосується й прав на майно. Не може бути прийнята, наприклад, тільки квартира і не прийняте інше майно. Спадкоємець, який прийняв частину спадщини, вважається таким, що прийняв усю спадщину.

До складу спадщини входять всі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і які не припинилися внаслідок його смерті (ст. 1218 ЦК України). Але якщо спадкоємець відмовляється від спадщини, то тим самим припиняє спадкові правовідносини, тому що спадкові правовідносини виникають лише з наявністю, по-перше, вільного волевиявлення суб'єктів, по-друге, надавши взаємну згоду на виникнення, зміни, та припинення. А так як спадкоємець не надає згоду на прийняття спадщини, тим самим не починає існування спадкових відношень. Але спадкові правовідносини мають місто на існування, тому що в такому разі спадкова

маса, вся переходить до держави як до необхідного силу закону спадкоємця. А якщо наявні спадкові правовідносини, то зберігається і елементний склад правовідносин.

Список бібліографічних посилань

1. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців) : у 6 т. Т. 3: Юридична особа / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : Страйд, 2009. 736 с.

2. Цивільне право України / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. Київ : Юрінком Інтер, 2002. 933 с.

Одержано 31.10.2017

УДК 342.95

Микола Анатолійович САМБОР,

кандидат юридичних наук,

начальник сектору моніторингу Прилуцького відділу поліції

Головного управління Національної поліції в Чернігівській області,

голова Первинної профспілкової організації

Прилуцького відділу поліції ЧОО ПАП ОВС України,

член Колегії Прилуцької районної державної адміністрації

ОБҐРУНТОВАНІСТЬ І ВМОТИВОВАНІСТЬ РІШЕНЬ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Законодавство України потребує суттєвих змін, як поточних, так і кардинальних, покликаних не лише заповнити прогалини або усунути суперечності, а й створити ефективне правове поле, що забезпечуватиме здійснення прав, свобод та інтересів людини, дотримання фундаментального принципу верховенства права. На наш погляд, надзвичайно важливим є створення державою умов для здійснення людьми їх прав в мовах застосування державою заходів примусу у рамках застосування юридичної відповідальності, а саме адміністративної відповідальності.

Існуючий Кодекс України про адміністративні правопорушення та його норми архаїчні стосовно розвитку громадянського суспільства в Україні, суспільних відносин, що потребують державного врегулювання та забезпечення сталості. Застарілість норм КУпАП давно визнається як науковцями, так і фахівцями у галузі його застосування, однак законодавець не надто переймається змінами до нього. Звісно, можна сказати, що Верховна Рада України під тиском громадськості, а також певних негативних наслідків, що стали результатом недосконалості адміністративно-деліктного законодавства, не залишилися осторонь та долучилися до ухвалення змін до КУпАП. Однак, що це за зміни? Зміни у санкціях норм Особливої частини КУпАП.